

TTS Työtehoseuran julkaisu 472
Jim Antturi & Juhani Piekkala
TTS Työtehoseura

Tarkastelussa lämpöyrittäjäyys vuonna 2023

Tarkastelussa lämpöyrittäjyys vuonna 2023

Tämä raportti pitää sisällään ajankohtaiskatsauksen lämpöyrittäjyydestä, joka perustuu TTS Työtehoseuran toteuttamaan vuosiseurantaan ja kannattavuustarkasteluun. Yrityksiltä on kerätty tietoa ja heitä on haastateltu muun muassa lämmön myynnin hinnoitteluun liittyen. Raportista löytyy myös tietoa muun muassa lämpöyritysten jakaumasta yritysmuodoittain ja liiketoiminnan suuruuden osalta. Lämpölaitosten maakunnittaiset määrät sekä kattiloiden ikä- ja kokojakaumat on myös listattu.

Lämpölaitosten ja -yritysten määrän kehityksen todetaan olleen tasaista, ja toiminta on ollut taloudellisen kannattavuuden näkökulmasta varsin vakaata muuten epävakaa energiamaarkkinasta huolimatta.

Raportti on toteutettu osana maa- ja metsätalousministeriö rahoittamaa Valtakunnallinen lämpöyrittäjyyden seuranta ja kehittäminen (VALKEA) -hanketta.

Julkaisija: Työtehoseura ry
Kiljavantie 6, 05200 Rajamäki
www.tts.fi 09 2904 1200

TTS: n julkaisu 472

ISBN: 978-951-788-488-4
ISSN: 2489-8341 (verkkopublication)
Nurmijärvi 2024

Maa- ja metsätalousministeriö

Ajankohtaista tietoa lämpöyrittäjyydestä toimialalle ja päättäjille

Lämpöyrittäjyydestä on muodostunut varsin vakaa toimiala Suomessa. Tyypillisesti mikroyritysten kokoluokkaan sijoittuvat toimijat myyvät uusiutuvalla energialla tuotettua lämpöä kaukolämpöverkkoihin ja erilliskohteisiin eri puolilla maata. Lämpö lukeutuu ihmisten perustarpeisiin ja Suomessa sen tuottaminen puupolttoaineella on ollut luonnollista, ja menneinä vuosina varsinaisen lämpöyrittäjyyden synnyttämisen osalta systemaattista työtä. Huoltovarmuuden näkökulmasta lämpöyrittäjät varmistavat melko hajautetuin ratkaisuin kotitalouksien ja yritysten lämmön saannin kotimaisilla polttoaineilla ja pitkälti säästä riippumatta. Ala tuo työtä ja toimeentuloa myös suurempien asutuskeskusten ulkopuolelle.

Alaa on syytä seurata, sillä energian tuotantomenetelmissä tapahtuu kehitystä ja kilpailu kestävästi saatavilla olevasta uusiutuvasta puuraaka-aineesta on viime vuosina kiristynyt. Samanaikaisesti keskustelu metsien käytöstä ja Suomen pyrkimyksestä kohti hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä on aktiivista.

Tämän raportin tarkoituksena on tuottaa ajankohtaista tietoa toimialalle ja päättäjille lämpöyrittäjyyden kehityksestä niin yritys- ja lämpölaitostietojen sekä alan taloudellisen kannattavuuden kuin myös yritysten ajankohtaisten näkemysten osalta.

TTS Työtehoseuran toteuttamaa lämpöyrittäjäseuranta rahoittaa maa- ja metsätalousministeriö osana Valtakunnallinen lämpöyrittäjyyden seuranta ja kehittäminen ([VALKEA](#)) -hanketta.

Yleisimmin lämmön hintaa tarkistetaan vuosittain

Vuoden 2023 kehityskyselyssä lämpöyrittäjiltä kysyttiin, miten myydyin lämmön hinta muodostuu asiakkaalle. Vastauksia saatiin 50 kappaletta. Perusmaksu eli kiinteä hinnan osa oli käytössä 48 %:lla vastanneista ja myydyin lämmön määrään perustuva energiamaksu 82 %:lla vastanneista. Yleensä hinta muodostui näiden yhteisvaikutuksesta. Vaihtoehtona energiamaksulle olivat ennalta sovittu kiinteä summa tai käytetyn hakkeen määrään perustuva hinta.

Tyypillisesti perus- ja energiamaksujen kehitys oli sidottu tietyin määräajoin tarkistettaviin, esimerkiksi metsähakkeen, kevyen polttoöljyn tai elinkustannusten hintaindekseihin. Hintoja tarkistettiin vastausten perusteella 3 kk (12 % vastaajista), 6 kk (25 %), 12 kk (55 %) ja jonkin muun aikajakson (14 %) välein. Osalla vastaajista oli käytössä erilaisia lämmönmyyntisopimuksia eri asiakkaille, joten prosenttiosuudet eivät summaudu sataan.

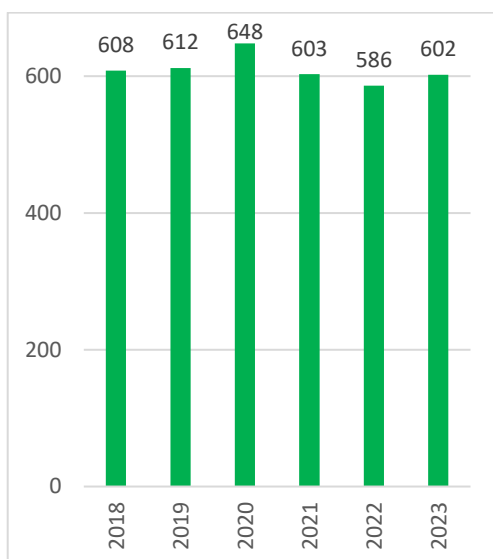
Kehityskyselyssä kerättiin myös kokemuksia Suomen metsäkeskuksen alun perin kehittämästä lämpöyrittäjille suunnatusta hinnantarkistustyökalusta. Verkkopohjaiset työkalun tarkoituksena on helpottaa hintojen tarkistamista

siihen sisäänrakennetun laskurin ja Tilastokeskukselta haettavien indeksitietojen avulla. Vastuu laskurin ylläpidosta ja kehitystyöstä siirtyi vuoden 2023 alusta TTS Työteho-seuralle, joten haastatteluissa kerättyä tietoa on hyödynnetty suoraan laskurin kehittämisessä. Haastatelluista 18 % tiesi tai oli hyödyntänyt Lämpöyrittäjän hinnantarkistustyökälua ja 82 % ei ollut vielä siitä tietoinen.

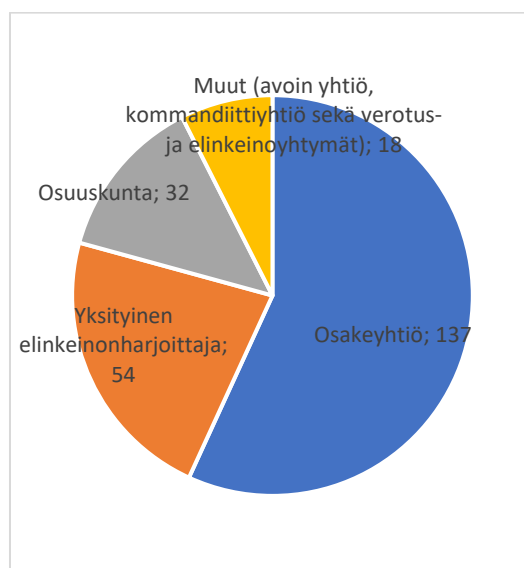
Kehityskyselyssä kysyttiin myös Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vaikutuksista lämpöyrittäjien liiketoimintaan. Useat toimijat toivat esille, että polttoaineiden hinnat ovat kohooneet merkittävästi ja sillä on suoraa vaikutusta liiketoimintaan. Kohonneita polttoainehintoja oli pystytty siirtämään myös lämmönmyyntihintoihin, koska useimmissa tapauksissa lämmön myyntihinta on sidottu metsähakkeen valtakunnallisesti tilastoituun hintaan.

Lämpölaitosten määrän kehitys tasaista

Viimeisen kuuden vuoden aikana TTS:n lämpöyrittäjätietokannassa olevien lämpöyrittäjien ylläpitämien laitosten määrä on asettunut noin 600:n kappaleen tasolle (ks. kuvio 1). Vuonna 2023 laitospäärä oli 602 kappaletta. Suurin selittävä tekijä vuoden 2023 kasvulle edellisvuoteen nähden liittyy erään yksittäisen suuren toimijan liiketoiminnan muutokseen. Laitoksia myös poistui tietokannasta esimerkiksi lämmitystarpeen loputtua tai lämpöyrittäjän omistussuhteiden muututtua siten, että pääosa yrityksestä ei ollut yksityisessä omistuksessa eikä enää kuulunut TTS:n seurannan piiriin. Vastaavasti uusia laitoksia otettiin käyttöön ja TTS:n tietoon tuli sellaisia yrityksiä ja lämpölaitoksia, joiden olemassaolosta ei ollut aiempaa tietoa. Rekisterissä on 241 yritystä (viime vuonna 242).

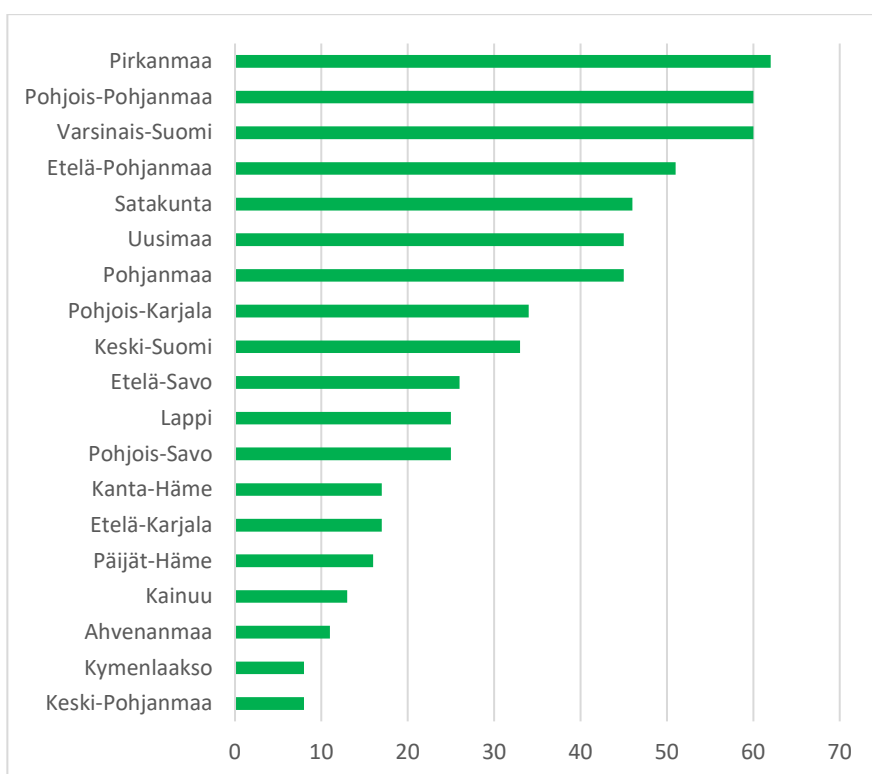
Kuvio 1. Lämpölaitosten määrän kehitys (kpl) vuosina 2018–2023

Kuvio 2. Yritysmuodot vuonna 2023 (kpl).

Yli puolet rekisterin yrityksistä on yritysmuodoltaan osakeyhtiöitä, noin neljännes yksityisiä elinkeinonharjoittajia ja hieman pienempi osuus osakuntia (ks. kuvio 2).

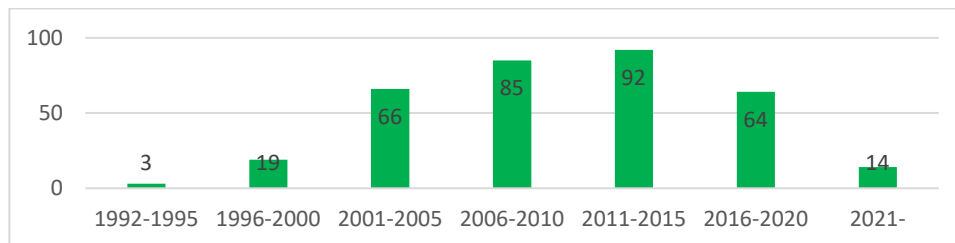
Lämpölaitosten määrissä ei ole tapahtunut vuonna 2023 merkittäviä muutoksia maakuntatasolla tarkasteltuna (vrt. Antturi & Piekkala 2023, 5). Eniten laitoksia on viime vuoden tapaan Pirkanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla ja Varsinais-Suomessa, joissa kussakin on vähintään 60 laitosta (ks. kuvio 3).

Kuvio 3. Lämpöyrittäjäkohteet maakunnittain vuonna 2022 (kpl).

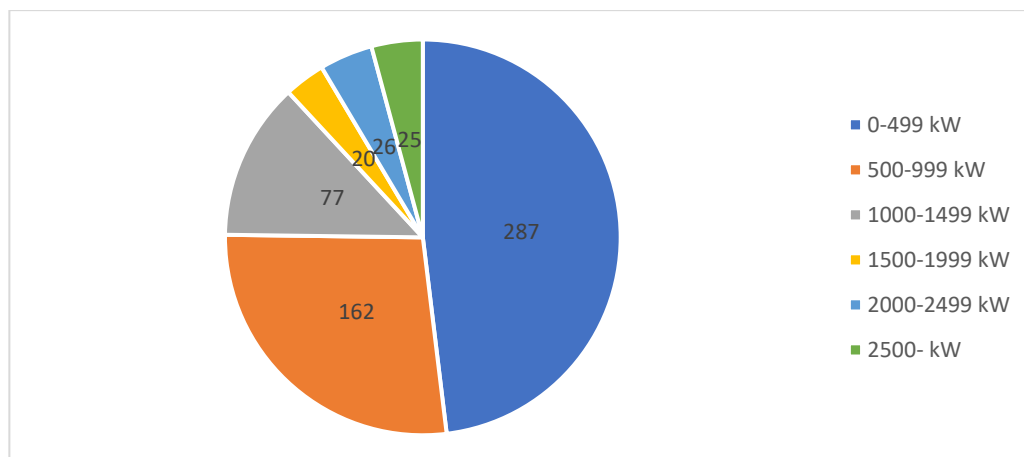
Tarkempaa tietoa lämpöyrittäjien sijainnista löytyy [Lämpöyrittäjät kartalla - sivustolta](#), jonne tähän luvan antaneet yritykset on sijoitettu postinumeron tarkkuudella.

Kuviossa 4 on esitetty lämpölaitoksissa käytössä olevien kiinteän polttoaineen kattiloiden ikäjakauma siltä osin, kun tietoja on ollut saatavilla. Käyttöönottovuoden mediaani on 2010, joten tyypillinen kattila on noin 13 vuotta vanha.

Kuvio 4. Käytössä olevien kattiloiden kappalemäärät käyttöönottovuosittain.

Kattiloiden mediaaniteho on noin 500 kW, ja kolme neljäsosaa on teholtaan alle 1000 kW. Lämpöyrittäjät operoivat myös paria kymmentä yli 2,5 MW:n tehoista laitosta.

Kuvio 5. Lämpölaitosten kiinteän polttoaineen kattilatehojen kappalejakauma. Huom! Joissakin tapauksissa lämpölaitoksiin on sijoitettu kaksi kattilaa, ja mikäli nämä ovat aktiivisessa käytössä rinnakkain, teho on summattu. Puhtaasti varakattilana toimivia kattiloita ei tarkastelussa ole mukana.

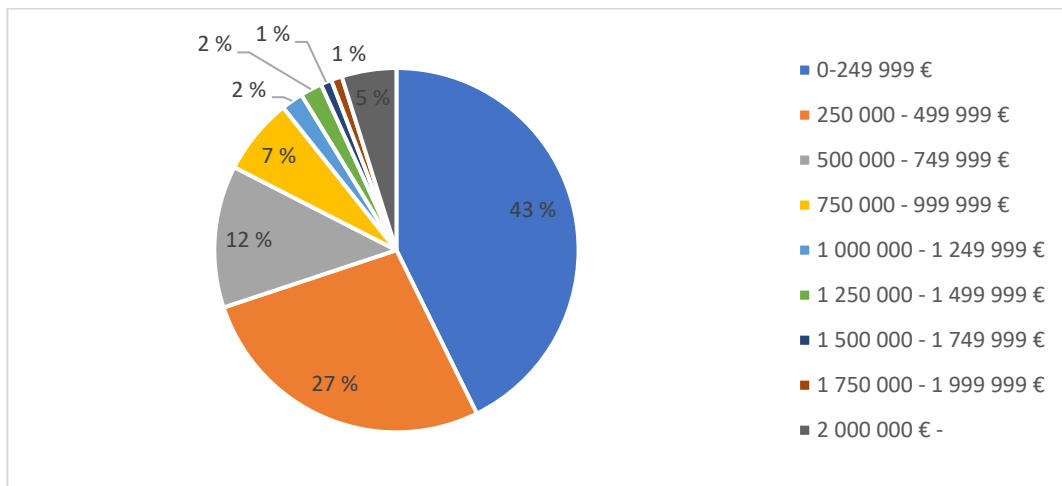
Talouden tunnuslukujen tarkastelua

Lämpöyrittäjäliiketoiminnan taloudellista kannattavuutta on arvioitu analysoimalla lämpöyrittäjätietokannan osakeyhtiöiden ja osuuskuntien julkisesti saatavilla olevia tilinpäätöstietoja vuosilta 2018–2022.

Otantaan valittiin mukaan ne yritykset, joiden liikevaihdosta vähintään 50 % muodostui yrityksen oman ilmoituksen mukaan lämmönmyynnistä. Näiden yritysten tilinpäätöstiedot tilattiin Asiakastieto Oy:ltä, ja lopullinen analysoitavien yritysten määrä oli 120 kappaletta. Näistä 87 oli osakeyhtiöitä ja 33 osuuskuntia.

Lämpöyritykset ovat kokoluokaltaan pääosin mikroyrityksiä (alle 10 työntekijää, vuosiliikevaihto enintään 2 miljoonaa euroa tai tase enintään 2 miljoonaa euroa).

43 %:lla liikevaihto on alle 250 000 euroa (ks. kuvio 6) ja lisäksi noin 70 %:lla yrityksistä liikevaihto on alle puoli miljoonaa euroa. Mukaan mahtuu myös suurempia, liikevaihdoltaan yli 2 miljoonan euron toimijoita, mutta näiden osuus on vain noin 5 % kaikista analysoiduista yrityksistä.

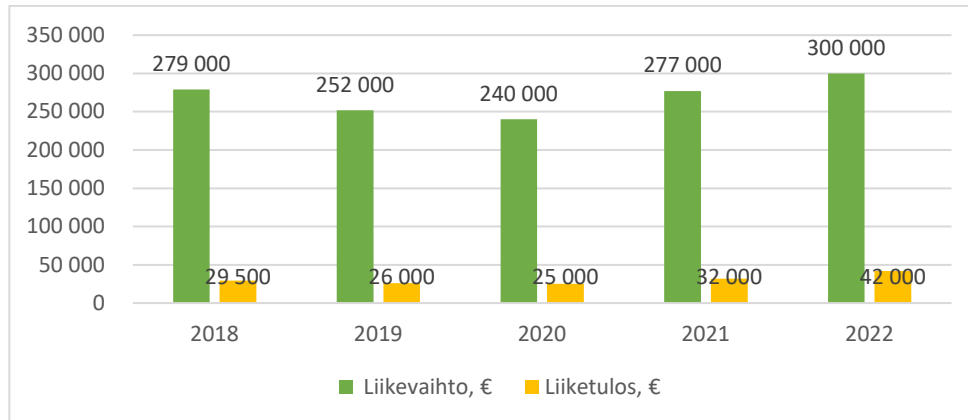

Kuvio 6. Lämpöyritysten jakauma liikevaihtoluokittain vuonna 2022 (n=103).

On huomioitava, että aineiston analysoinnissa liiketoimintavuosi on määritelty siten, että vuonna 2022 päättyneen tilikauden on kirjattu kuvaavan vuotta 2022. Näin on tehty siitäkin huolimatta, että tilikausi on päättynyt esimerkiksi puolivälissä vuotta 2022. Muutamissa tapauksissa tilikausi oli 12 kuukaudesta poikkeava, mutta oikaisuja ei ole tehty.

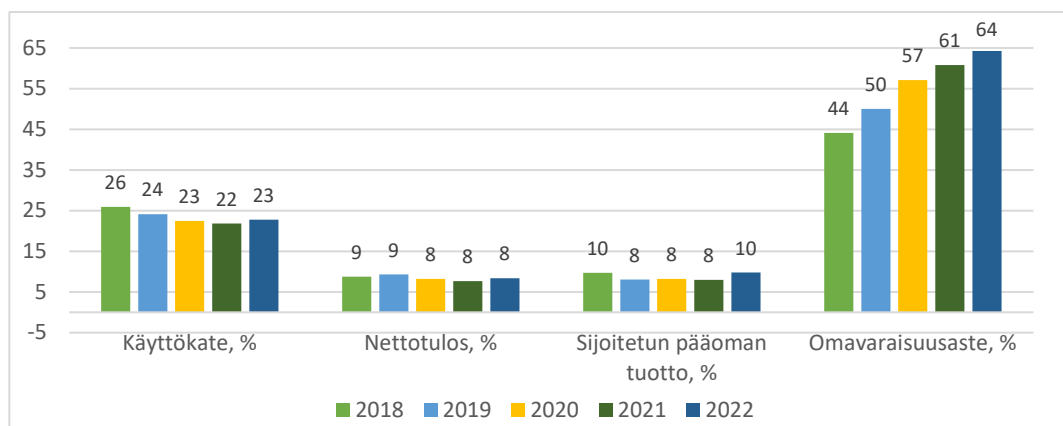
Seuraavaksi käymme läpi talouden tunnuslukuja aikasarjojen kautta käyttäen mediaanilukemia, jotka kuvaavat joukon keskimmäistä arvoa ja tyypillistä yritystä. On huomattava, että aineistossa yksittäisten tunnuslukujen saatavuus vaihteli (vaihteluväli huomioiden eri vuodet ja tunnusluvut 83...112). Vuosittain tarkasteltava yritysjoukko vaihtelee osan yrityksistä lopettaessa ja uusien tullessa toimialalle, joten aikaisemmissa raporteissa (esim. Antturi & Piekkala 2023) esitetyissä kannattavuusluvuissa on pieniä eroja nyt esitettäviin nähden.

Yritysten nimellinen liikevaihto ja liiketulos ovat nousseet vuonna 2022 tarkastelujakson korkeimmalle tasolle (ks. kuvio 7). Mediaaniliikevaihto oli vuonna 2022 300 000 euroa ja mediaaniliiketulos 42 000 euroa. Liikevaihto kuvaa yrityksen liiketoiminnan kokoa ja liiketulos liiketoiminnan tuottoja vähentämättä kuitenkin rahoituseriä ja veroja.

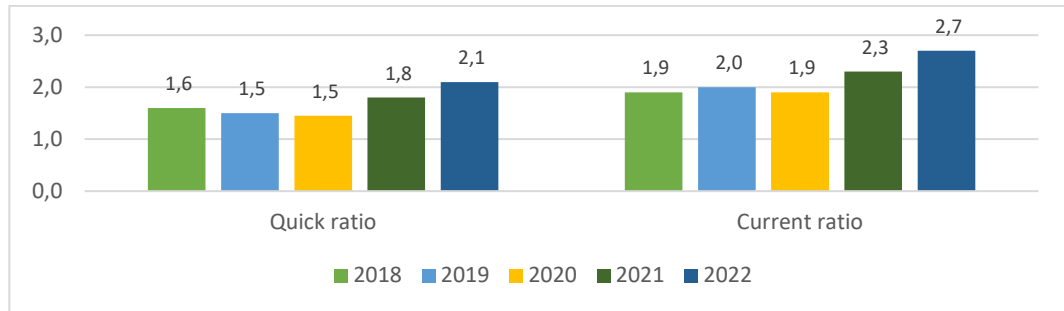
Kuvio 7. Liikevaihto ja liiketulos (mediaaneja).

Kuviossa 8 esitetty nettotulosprosentti kuvaa yrityksen varsinaista tulosta, ja se on säilynyt edellisiin vuosiin verrattuna vakaalla 8 prosentin tasolla. Nettotulosprosentin lisäksi muita taloudellisen kannattavuuden mittareita ovat tässä tarkastelussa käyttökate ja sijoitetun pääoman tuotto. Käyttökate kuvaa liiketoiminnan katetta toimintakulut vähentämällä. Yritysjoukon käyttökate on varsin hyvällä 23 prosentin tasolla vuonna 2022, joskin tarkastelujakson alkuvuosiin verrattuna laskua on tullut hieman (ks. kuvio 8). Sijoitetun pääoman tuotto prosentti kasvoi vuodesta 2021 vuoteen 2022 noin kaksi prosenttia ollen nyt 10 prosentin tasolla.

Kuvio 8. Käyttökate, nettotulos, sijoitetun pääoman tuotto ja omavaraisuusaste (mediaaneja).

Yritysten omavaraisuusaste on erinomaisella 64 prosentin tasolla. Tältä osin trendi on selkeästi kasvava eli yritysten omavaraisuus on kasvanut vuosittain koko viiden vuoden tarkastelujakson ajan.

Kuvio 9. Quick ratio ja current ratio (mediaaneja).

Yritysten maksuvalmius on vuonna 2022 erinomaisella tasolla sekä lyhyellä (*quick ratio*) että pidemmällä (*current ratio*) aikavälillä tarkasteltuna, ja trendi on tarkastelujaksolla nouseva (ks. kuvio 9).

Vakaata liiketoimintaa talouden turbulenssissa

Tilinpäätöstietojen perusteella yritysten taloudellisten tunnuslukujen positiivinen kehitys jatkuu. Tuoreinta tietoa on tarjolla vuodelta 2022, jolloin alan toimintaympäristöön vaikutti muun muassa venäläisen puutavaran tuonnin loppuminen ja samaan aikaan metsähakkeen kysynnän nousu. Puuraaka-aineen ja puupohjaisten polttoaineiden sekä kilpailevien polttoaineiden hinnat ja korkotaso nousivat, mutta tarkasteltujen tunnuslukujen perusteella vaikuttaa siltä, että kasvaneita kustannuksia on onnistuttu siirtämään myydyn lämmön hintaan. Viime vuosina kiihtynyt inflaatio on tosin syytä pitää mielessä liiketuloksen ja liikevaihdon tarkastelussa, joten nämä seikat huomioiden kasvu on ollut maltillista.

Lähteet

Antturi, J. & Piekkala, J. (2023). Tarkastelussa lämpöyrittäjyys vuonna 2022. *TTS:n julkaisuja* 466. https://www.tts.fi/wp-content/uploads/2024/01/Tarkastelussa_lampoyrittajyys_vuonna_2022.pdf

